

4. Белых А.Н. О смертельной травме рефлексогенных зон шеи, причиненных ударами рук и ног // Акт.вопр.теории и практики суд.мед.- Ленинград, 1986.- С.27-29.
5. Капустин А.В. Микроскопические изменения в миокарде и их значение для судебно-медицинской диагностики // Суд.-мед.эксперт.- 2006.- №6.- С.3-6.
6. Капустин А.В., Павлов Н.Н. К диагностике смерти от рефлекторной остановки сердца // Суд.мед.эксперт.- 1987.- №3.- С.10-12.
7. Кустанович С.Д., Тюрин А.В., Табак В.Я., Богушевич М.О. Рефлекторная остановка сердца как возможная причина смерти при тупой травме грудной клетки // Суд.-мед.эксперт.- 1982.- № .- С.20.
8. Невидничий В.И., Пименов А.Б. Сукачев В.В. О случаях смерти от рефлекторной остановки сердца при тупой травме шеи, груди и живота // Съезд суд.мед.Латв.ССР. Тезисы докладов.- Рига, 1985.- С.285-287.
9. Рубан Г.Е. Случаи смерти от рефлекторной остановки сердца при ударе молотком по груди // Суд.-мед.эксперт.- 1967.- №1.- С.52.
10. Соседко Ю.И. Внезапная смерть при травме рефлексогенных зон тела. Москва, 1996.- 122с.

**INDICII MORTALITĂȚII EXTRASPITALICEȘTI
A COPIILOR ÎN VÎRSTĂ DE 1-16 ANI
Constantin Ciorba, Gheorghe Baciu
Catedra Medicina Legală**

Summary

Out of hospital mortality of 1-16 years aged children

989 cases of out of hospital death of **1-16 years aged children** examined in the medico-legal territorial departments of the Republic of Moldova in 1999-2007 years were analyzed. The results have been studied in relation of locality and three territorial zones: north, center and south. Incidence and dynamics of death in each territorial zone were established. Violent death (79,74%) prevails upon ones nonviolent.

Rezumat

A fost analizat un lot de 989 decese extraspitalicești a copiilor în vîrstă de 1-16 ani, examinate în secțiunile medico-legale teritoriale din Republica Moldova pe perioada anilor 1999-2007. Indicii respectivi s-au studiat separat pentru fiecare localitate și aparte pentru trei zone teritoriale: nord, centru și sud. S-a stabilit dinamica și incidența morții extraspitalicești în funcție de zona teritorială. Cazurile de moarte violentă esențial predomină (79,47%) față de moartea neviolentă.

Actualitatea lucrării

Indicatorii mortalității generale a populației și, în special, al copiilor, permanent se află în atenția specialiștilor și a societății din majoritatea țărilor lumii. Conform surselor oficiale ale Organizației Mondiale a Sănătății anual decedează aproximativ 50 mil. oameni, dintre care 15 mil. revin copiilor în vîrstă pînă la 14 ani. D. Tintiuc și colaboratorii (9) arată că mortalitatea populației republicii din cauza traumelor și otrăvirilor se menține pe parcursul ultimilor ani la un nivel înalt, iar în structura pricinilor mortalității generale, traumelor și otrăvirilor le revin 9,2%. S. Bejenari și E. Popușoi (3) deasemenea evidențiază că în Republica Moldova se observă un nivel înalt al mortalității copiilor, decesele fiind condiționate în majoritatea cazurilor (47%) de diferiți factori externi, inclusiv instalate în condiții extraspitalicești.

Mortalitatea precoce a copiilor în plan mondial devine o problemă stringentă, din care motiv se întreprind cercetări multidimensionale, iar rezultatele obținute pe larg se publică în

ultimii ani de mulți autori (I. Gordon și H. A. Shapiro, 1982; D. Neuspiel și L. Kuller, 1985; T. Bajanowski și B. Brinkmann, 1993; D. Dermengiu, 1996; Gh. Baci, 2006 ș. a.).

De evidențiat că mortalitatea extraspitalicească a copiilor prezintă o problemă aparte, aceste cazuri obligatoriu devin obiecte de cercetare în cadrul serviciului medico-legal și care nu întodeauna sunt supuse unei analize corespunzătoare. De remarcat, că în ultimul deceniu colaboratorii catedrei medicină legală au întreprins cercetări fragmentare în această direcție. Astfel, s-au studiat unele informații asupra mortalității copiilor prin diverse forme de asfixii mecanice (Gh. Mutoi, 1986), al traumatismului combustional (Gh. Baci, 1986), a cazurilor de heteroagresiune printre copii (A. Pădure, 2003), al mortalității accidentale (L. Lungu, 2004), și a fenomenului suicidal (V. Șarpe, 2005). Totodată, integral problema mortalității extraspitalicești la copii deplin nu a fost studiată și elucidată.

Din cele expuse reiese, că sănătatea și viața copiilor a devenit o problemă de mare anvergură, importantă pentru societate, părinți și stat, fiind în egală măsură dependentă de numeroși factori biologici, sociali, economici, individuali și determinată de grija pe care o poartă oamenii maturi față de bunăstarea generației tinere. Nu mai mică valoare în acest context o poate avea nivelul dezvoltării sistemului de sănătate publică, asistența medicală acordată calitativ și la timpul necesar pacientului, organizarea eficientă a măsurilor în aspect profilactic.

Obiectivele lucrării

Scopul principal al lucrării constă în studierea dinamicii, frecvenței și demografiei deceselor extraspitalicești a copiilor în vîrstă de 1-16 ani examinate în secțiile medico-legale teritoriale din republică.

Material și metode

Drept materiale pentru investigare au servit cazurile de moarte extraspitalicească a copiilor în vîrstă de 1-16 ani, prezentate în dările de seamă statistice anuale din secțiile medico-legale din Republica Moldova pentru perioada ultimilor 9 ani (1999-2007). Analizei au fost supuse un lot de 989 cazuri, indicii respectivi au fost sistematizați și analizați separat pe ani pentru fiecare secție medico-legală teritorială și integral pe regiuni geografice, corespunzătoare a trei zone: nord centru și sud. Indicii numerici au fost supuși analizei statistice computerizate.

Rezumate și discuții

Analiza indicilor obținuți au demonstrat că mortalitatea extraspitalicească a copiilor decedați în vîrstă de 1-16 ani au constituit 1,5%, iar a tuturor grupelor de vîrstă (0-16 ani) – 2,92%, față de numărul total de cadavre examinate în secțiile medico-legale teritoriale din republică în perioada investigată. Raportul mortalității extraspitalicești dintre cele două grupe de vîrstă a copiilor este aproximativ egală: 48% - pentru vîrsta sub un an și 52% - la cei de 1-16 ani.

Dinamica numărului de decese extraspitalicești a copiilor a variat considerabil de la an la an, dar fără tendință de ascensiune vădită (tab 1). Astfel, cea mai mică incidență s-a constatat în anul 2002, iar cea mai mare în 2006. La această categorie de vîrstă a copiilor esențial au predominat cazurile de moarte violentă (79,47%) față de moartea neviolentă (19,41%). Într-un număr foarte redus (1,12%) cauza nemijlocită a deceselor nu s-a stabilit, în majoritatea lor datorită proceselor de putrefacție avansată.

Cel mai mare număr absolut de cazuri s-a înregistrat în secția medico-legală a mun. Chișinău (231), urmată cu un număr mult mai redus din localitățile Cahul (73), Cimișlia (68), Orhei (62), Ungheni (52), Criuleni (49) ș.a. Dimpotrivă, cel mai mic număr de decese a copiilor de 1-16 ani s-a înregistrat în Edineț (1), Ciadîr-Lunga (5), Florești și Strășeni (cîte 6), Ocnîța (9), Dondușeni (10) ș.a.

Totodată, raportul dintre moartea violentă și neviolentă a copiilor nu corespunde numărului absolut de cazuri examinate în secțiile medico-legale din teritoriile republicii. În unele raioane (Telenești, Drochia, Ștefan Vodă, Florești, Vulcănești și Edineț) s-au examinat (100%) doar numai cazuri de moarte violentă, în lipsa cercetărilor pe cadavre cu moarte neviolentă a copiilor de la 1-16 ani. În alte localități numărul absolut de moarte a copiilor de această vîrstă a fost foarte mic (Nisporeni, Leova, Strășeni) și raportul dintre numărul de moarte violentă și neviolentă nu relatează deplin incidența reală a fenomenului.

**Incidența anuală a cazurilor de moarte extraspitalicească
a copiilor cu vârsta de 1-16 ani**

Anul	Total decese	Categorii morții					
		violentă		neviolentă		nestabilită	
		n	%	n	%	n	%
1999	105	86	81,90	16	15,28	3	2,82
2000	114	94	82,45	19	16,67	1	0,88
2001	96	80	83,34	15	15,62	1	1,04
2002	67	46	68,65	21	31,35	0	0
2003	120	91	75,83	28	23,34	1	0,83
2004	114	92	80,70	21	18,42	1	0,88
2005	126	95	75,39	29	23,01	2	1,60
2006	129	106	82,17	23	17,83	0	0
2007	118	96	81,35	20	16,95	2	1,70
	989	786	79,47	192	19,41	11	1,12

Mai semnificativă este prevalarea morții violente la copiii în vîrsta de 1-16 ani în localitățile cu un număr total mare de moarte extraspitalicească (Hîncești Cimișlia, Briceni, Orhei, Tighina, ș.a.), în care această incidență a depășit indicele mediu (79,47%) stabilit pe republică.

De menționat că mortalitatea extraspitalicească a copiilor de vîrstă 1-16 ani a fost diferită și în funcție de zona teritorial-geografică a localităților (tab. 2). Astfel, mai mare număr absolut de cazuri s-a înregistrat în zona centrală a republicii, în care s-a evidențiat mun. Chișinău cu suburbiile sale, ceea ce se poate explica și prin numărul cu mult mai mare a populației din regiune, după care urmează localitățile din sudul și apoi din nordul republicii.

Tabelul 2

**Mortalitatea extraspitalicească a copiilor în vîrsta de 1-16 ani
în funcție de zona teritorială**

Zona teritorială	Total decese	Moartea violentă		Moartea neviolentă		Cauza nestabilită		Incidența pe zone
		n	%	n	%	n	%	
Nord	167	128	76,65	37	22,15	2	1,20	16,89 %
Centru	554	438	79,06	111	20,03	5	0,91	56,02 %
Sud	268	220	82,08	44	16,42	4	1,50	27,09 %
Total pe republică	989	786	79,47	192	19,41	11	1,12	100 %

După cum se observă din tabelul 2, cel mai mic indice al morții violente se constată în zona de nord (76,65%), iar al morții neviolente în zona de sud (16,42%) al Republicii Moldova și viceversa.

Sistematizarea datelor noastre ne arată că mortalitatea extraspitalicească a copiilor în vîrsta de 1-16 ani în mare măsură diferă atât de indicii mortalității generale a populației, cât și de cei înregistrați la grupa copiilor decedați în vîrsta sub un an de viață. Astfel, raportul dintre indicii morții violente la copii în vîrstă de 1-16 ani au fost cu mult mai mari (79,47%) decît al mortalității generale a populației (48,65%), în timp ce indicii morții neviolente, dimpotrivă, au fost mai inferiori (respectiv 19,41: 47,43%). Acelaș lucru s-au observat și la incidența cazurilor cînd la autopsie nu s-a stabilit cauza nemijlocită a morții (respectiv 1,12: 3,92%).

Numărul deceselor extraspitalicești a copiilor în vîrsta de 1-16 ani în funcție de categoria morții deasemenea esențial diferă comparativ cu cel înregistrat la grupa decedaților în vîrsta de sub un an. Dacă la copii în vîrsta de 1-16 ani incidența morții violente este cu mult mai mare

(79,47%) de cât la copiii decedați în vîrsta de sub un an (35,01%), apoi incidența cazurilor de moarte neviolentă, dimpotrivă, considerabil prevalează la grupa copiilor în vîrstă de sub un an (respectiv 56,13: 19,41%). O diferență și mai mare (circa de 8 ori) se observă dintre numărul necropsiilor cînd nu s-a stabilit cauza nemijlocită a morții și care esențial predomină la copii în vîrsta de sub un an (respectiv 8,86: 1,12%). Concomitent cu acestea, s-a constatat că mortalitatea extraspitalicească a copiilor în vîrsta de 1-16 ani se deosebește de mortalitatea persoanelor adulte și a copiilor în vîrsta sub un an prin specificul circumstanțelor și modalităților în care se produce moarte.

De menționat, că atît cauzele morții, cât și circumstanțele în care se instalează moartea deasemenea dispune de particularități specifice pentru grupele de vîrsta de 1-3 ani comparativ cu copii de vîrsta 13-16 ani.

Concluzii

1. Mortalitatea extraspitalicească a copiilor în vîrsta de 1-16 ani prezintă o problemă dificilă, atît prin numărul lor și circumstanțele în care se produc, cât și prin pierderile precoce nejustificate a generației tinere și tragediile din cadrul familiilor pătimate.
2. Dinamica numărului de decese extraspitalicești considerabil oscilează de la an la an, dar fără tendință de ascensiune vădită. Cazurile de moarte violentă în această vîrstă a copiilor esențial predomină (79,47%) față de moartea neviolentă.
3. Cel mai mare număr absolut de cazuri se înregistrează în mun. Chișinău cu suburbiile sale, urmat cu un număr mult mai redus în Cahul, Cimișlia, Orhei, Ungheni, Criuleni. Cel mai mic număr de decese extraspitalicești a copiilor în vîrsta de 1-16 ani se înregistrează în Edineț, Florești, Ciadîr-Lunga, Strășeni Ocnița, Dondușeni.
4. Semnificativ predomină cazurile de moarte violentă în localitățile (Hîncești, Cimișlia, Briceni, Orhei ș.a.) în care se înregistrează cel mai mare număr absolut de decese extraspitalicești al copiilor și unde această incidență depășește cu mult indicele mediu pe republică. Cel mai mic indice al morții neviolente se înregistrează în zona de sud, urmată de zona centrală și de nord a republicii.

Bibliografie

1. Baci Gh. Referitor la indicatorii mortalității generale a populației // Mater. Conferinței a II-a a medicilor legiști din R. M. Chișinău 2006, p 49-56.
2. Bajonowski T., Brinkmann B. Evaluarea critică a morții subite a nou-născutului și sugarului // Revista de Medicină Legală, București, 1993, vol. I, nr. 4, p. 336-342.
3. Bejenari S., Popușoi E. Aspecte medico-sociale ale mortalității copiilor în Republica Moldova în anii 1995-2000 // Probleme actuale ale sănătății publice și reformei asistenței medicale. Chișinău, 2000, p. 28-30.
4. Dermengiu D., Dermengiu S. Studiu Analitic al deceselor subite în București // Revista de Medicină Legală, 1996, vol. 4, nr. 2, p. 128-137.
5. Gordon I. Shapiro H. A. The medical investigation of cause of death: sudden, rapid and unexpected deats in adults, children an infants // Forensic medicine. A guide to principles, Second edition. Churchill Livingstone Edinburgh, London, Melbourne, New York, 1982, p. 160-179.
6. Lungu L. Cu privire la letalitatea accidentală printre copii și adolescenții în Republica Moldova // Analele științifice a USMF „Nicolae Testemițanu”, Chișinău, 2004, p. 117-120.
7. Neuspiel D., Kuller L. Sudden and unexpected natural death in childhood and adolescence // JAMA, 1985, 254,10, p. 1064-1325.
8. Pădure A. Infrațiunile îndreptate împotriva sănătății, demnității și vieții copiilor și adolescenților // Teza de doctor în științe medicale. – Chișinău, 2003.
9. Tintiu D., Leșanu A., Gherman V., Palanciuc M., Lavric A., Condriatiuc L. Mortalitatea prin boli cronice netransmisibile a populației republicii Moldova // Sănătatea populației și reformele asistenței medicale în R. M. – Chișinău, 1999, p. 46-47.

10. Șarpe V. Caracteristica medico-legală, structura și etiopatogenia fenomenului suicidal printre copii și adolescenți // Teza de doctor în științe medicale. – Chișinău, 2005.
11. Бачу Г. С. К профилактике несчастных случаев от ожоговой травмы среди детей // Здоровоохранение. - Кишинев, 1986, nr. 2, с. 47-48.
12. Мутой Г. Л. Некоторые особенности смерти детей от асфиксии // Диагностика давности процессов в объектах судебной медицинской экспертизы. - Кишинев, 1986, с. 121-122.